

Lorenz Bodock

Andreae Tscherningi[i], Viri & Poëtae Clarissimi Carmen De Auro, Quod h.t. Decanus & Brabeuta in panegyri Academica solenni ad D. XIII. Octob. instituenda, Quando Viris Reverendis, ac Virtute & Eruditione excellentibus summus in Philos. gradus conferendus, Recitate Publice constituerat, Verum XXVI. Mens. superioris morte occupatus non praestare quivit, In Dominorum Candidatorum gratiam

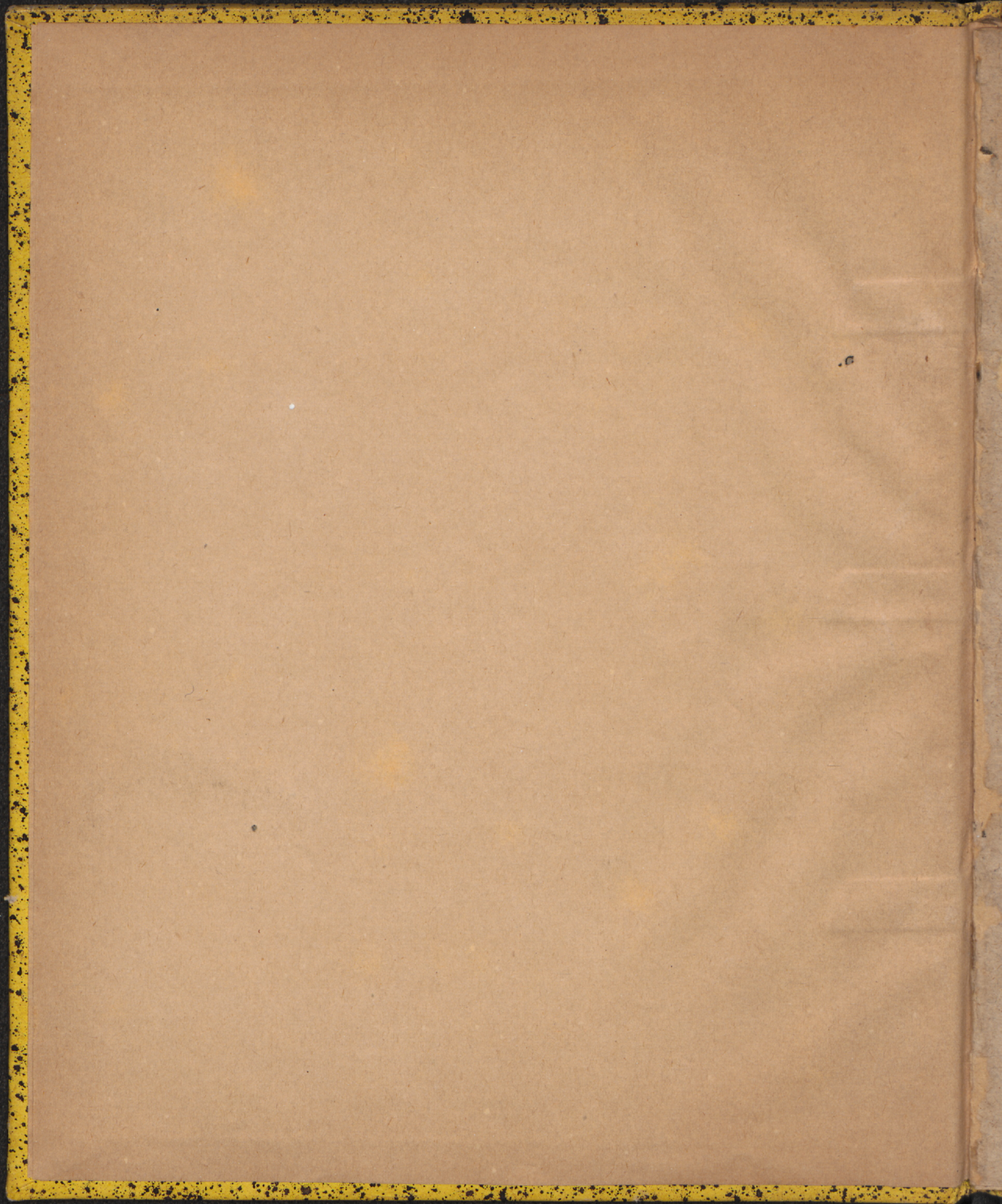
[Rostock]: Kilius, 1659

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn777418592>

Druck Freier Zugang

Bodock, L.,
in A. Tscherning.
Rostoch. 1659.

27.
ANDREÆ TSCHERNINGI

Viri & Poëtæ Clarissimi

CARMEN DE AURO,

Quod h. t. DECANUS & Brabeuta in panegyri
Academica solenni ad D. XIII. Octob.
instituenda,

Quando

Viris Reverendis, ac Virtute & Eruditione excellen-
tibus summis in Philos. gradus conferendus,

Recitare Publicè constituerat,

Verùm XXVI. Mens. superioris morte
occupatus non præstare quivit,

In Dominorum Candidatorum
gratiam,

*Quibus ex Ampliss. Facultatis placito
in Præsentia,*

DN. LAURENTIUS
BODOCK, Ph. J. U. D.

Seren. Duc. & Princip. Meckl. Conf.

digniss. Orat. Prof. Pub. Phil. Facul.

VICE-DECANUS

& Senior,

Lauream Magist. imponet,

typis exscriptum,

&

In ipsa solennitate Actus Promot.
oblatum, consecratumque,

ANNO SERV. clō lōc LIX.

Typis Hæredum NICOLAI KILII, Acad. Typ.

196.

CARMEN DE AURO.

A N loquar? an fileam potius? sententia nutat.
 Conticuisse nefas, tanto praesente Senatu,
 Et cantare pudet: nec enim mens pristina munus
 Exequitur pro more suum. cum nempe Poëta
 Mancipium morbi est, & vivum pane cada ver.
 Relligio mihi summa tamen, non velle tueri,
 Quas jubet officii ratio sanctissima, partes,
 Quasque Juventutis tot vota, precesque requirunt.
 Quid referam? rerum prolixus panditur ordo:
 Cognatas acies, & sævi crimina belli
 Persequar, aut quæ nos vexant incommoda seculi?
 Omne in præcipiti vitium stat, & omne periculum,
 Aut ut terrifici sonitus, ignemque Vesuvi,
 Et desolatas Campania fleverit urbes?
 Cui non dictus Hylas? quis non his vicus abundat?
 In præsens alia pertentant pectora cura.
 Exiguum mihi carmen erit res nobilis, **AURUM**,
 Quo nihil utilius, totoque potentius Orbe.
 Ut non possideam (sors namque noverca Poëtis)
 Et fatale malum doctorum parvula dos est:
 Suave tamen, versu describere posse metalli
 Nobilioris opes, depuratamque luti vim.
 Huc Pater ô ter sancte adsis! ô suggere vires!
 Da facilem cursum, timidaeque illabere menti.
 Pande Boni causas, quas fulvum parturit aurum,
 Te sine, nos acti variarum ambage viarum
 Prætentamus iter, densisque erramus in undis.
 Vosque, Auditores, **LINGUIS ANIMISQUE** favete.

Principio totum tenebris immerferat orbem,
 Nec sibi met deforme Chaos adeo usque placebat.
 Nullus in orbe decor, non lucidus ignibus aether,
 Non sua fraternis opponens vultibus ora
 Signiferi carpebat iter spectabile, Luna.
 Semina natura nox intempesta premebat,
 Nec secreta fuit diffusa à Thetide Vesta.
 Quid numeros, atomosque crepat delira vetustas?
 Caca stupet Ratio; quæ nil videt antè fuisse,
 Possè negat fieri. Valeant oracula Melissi,
 Cedat Anaxagoras hinc, Democritique furores!
 Tota stupet Natura Deum; licet ipsa potens sit,
 Deficit in nihilo. Stupet Ars, dextramque pudore
 Dæmnat victa suam, & defixa obtutibus hæret,
 Una per immensum virtus diffunditur orbem,
 Et variâ mundum distinguit providus arte,
 Et rerum species, certis que elementa figuris
 Dat Genitor, textitque sua miracula dextra,
 Omniaque illius conformia legibus ibant,
 Cælum, terra, fretum. Generis primordia nostri
 Cernere erat limum informem. Jam præpete pennâ
 Deferri volucres liquidum per inane videres,
 Jam silvis errare feras, pontumque natari
 Piscibus, & vero passim spumescere fluctu.
 Quicquid habet tellus, mare, cælum, quicquid & aether
 Latipatens, opus omne Dei est. Quodcunque videmus,
 Sentimusve Dei est, cui dignas reddere grates
 Non opis est nostræ, centum licet ora referres.

Cernite, quàm nullis opus extricabile verbis
 Terra potens, quos non foetus mortalibus edit,
 Nec longo fecunda parens defloruit ulla?
 Horrea si dicas, genuino nomine dicas,
 Horrea Eleusinae matris, cellaria vitæ,
 Multiplicisque penum Bacchi, matremque saporum,
 Quorum ne minimam sperem comprehendere partem,
 Sint mihi quantum vis ter mille volumina lingua.
 Quæ non externâ patitur cute florida mater?
 Quando sponte sua cunctis satis undique votis,
 Quando coacta facit. Sed hoc tolerabile visum est.
 Itur in ima pie præcordia matris, ut auri
 Abstrusas scrutemur opes, arisque latebras.
 O quavis ex parte sacrum Genitricis amorem!
 O dignum Vatis Venusini pectore munus!
 O fortunatos, quibus hic fluit aureus imber!
 Sidera septenis septena præesse fodinis
 Credita. Sub terris Sol igneus educat aurum,
 Argentumque parit terrarum menstrua lampas:
 Martius abstrusis ferrum erro meatibus infert,
 Plumbum Saturnus: Saturni maximus hæres
 Progenerat stannum, bona percoquit æra Cytheris,
 Succina Atlantiades. Risum teneatis amici,
 Æmulus Octavi! (res abdita!) prodiit astri
 Fœnus, & inde fluunt auri duo sæpe talenta,
 Interdum vel pluratribus, si credere fas est.
 Credat mentis inops, fraudataque sensibus ætas,
 Non ego, nec quisquam conspexit ab ignibus aurum.
 Cernere anhelabam, sed vidi non nisi fumum.

Quod terra eruitur, solidum mihi viderit aurum.
 In quantum Lunam formosus Cynthius, aurum
 Exuperat pretio numerosos aris acervos.
 Fulgorem aspicias, aurum venerabile donum
 Concinna & formosa facit turpissima visu,
 Non secus ac cestus, quem cantavere Poeta.
 Deficiant tabule, massa est formosior auri,
 Quam quicquid Phidias, aut dextera pinxit Apellis.
 Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes,
 Et Medici ingeminant crispanti nare cachinnos,
 Si quis presumat sine nervis tendere gressum.
 Res eadem bellis; animam motumque dat aurum.
 Nescierit Princeps veram discernere laudem,
 Quisquis opinatur complexisse per omnia partes,
 Si quocunque modo, quavis rem fecerit arte:
 Sordidus, ut patriam tueatur equisque virisque,
 Queis conscribendis quadrantem impendere nolit.
 Aurum deficiat, ne quicquam bella movebis.
 Aurum bella gerit, mucronibus imperat aurum,
 Pugna argentatis frameis, atque omnia vinces.
 Quid maiestatem sine viribus esse putatis?
 Vis belli socios, aut fortes Martis alumnos?
 Aurum cuncta dabit. Sit inexpugnabile Castrum,
 Protinus hæc omnes cataractas machina pandet,
 Quæ gestans aurum penetrare valebit asellus.
 Tam clausum nihilest, quod non vis occupet auri.
 Oppida sic cepit sua callidus emtor Olynthi,
 Quando Pellao libertas concidit auro.

Sic consulta Ducum, sic subruit amula Regum
 Pectora vir Macedo, & numerosas diffidit urbes.
 Aurum per medios comites transire tyranni,
 Et perrumpere amat vel munitissima saxa.
 Fulmina sidereas videas discludere turres,
 Disturbare domos, avellere ligna, trabesque,
 Exanimare homines, animantum sternere secla:
 Aurum fulmineo regale potentius ictu.
 Omnia quippe auro divina, humanaque parent:
 Sidera, terra, fretum. Qui nobile spreverit aurum,
 Huic, quaso, Medici, mediam pertundite venam.
 Auro templa micant, auroque altaria fulgent,
 Quin etiam Superi flecti creduntur ab auro.
 Auro Romulei redimunt Capitolia Patres:
 Auratis splendent operis palatia Regum,
 Et majestatem solis sublimibus addunt.
 Ut face cum rosea pallentes discutit umbras
 Ignipedum frenator equum, ridere videntur
 Omnia: tunc flores, pratorum viva voluptas,
 Ingenio variata suo pro more superbit;
 Cum cadit, aut nitidum caput intra nubila condit,
 Tunc sine honore jacent commista floribus herba:
 Sic defectu auri vilescunt omnia, pallent
 Omnia; queis verò turgent araria censu,
 Latitiaque fremunt, cristasque ad sidera tollunt,
 Exultantque homines, & cæli summa videntur
 Tangere vel digitis. At cui non suppetit aurum,
 Spirantes inter demortuis ambulat erro.
 Possideas aurum, multos numerabis amicos, Scilicet

Scilicet huc omnes tanquam ad vivaria currunt.
Uxorem cum dote cupis, formamque requiris,
Et genus, è magnò semper tollatur acervo.
Votorum sic compos eris; secus (accipe mentem)
Semper habet lites, alternaque iurgia lectus.
Desperanda salus tibi, deficiente crumena.
Quamquam ego maluerim, liceat si verasateri,
Ferre Venusinam, quam te Cornelia mater
Gracchorum, magnis si cum virtutibus adfers
Grande supercilium, & numeras in dotetriumphos.
Præfectura domûs Siculâ crudelior aulâ,
Si, pro auro, in oculis suspendat aranea casses:
Tunc gravis est uxor, tunc peior tigride savit.
Si sunt divitiæ, pariter tibi protinus adsunt
Gaudiaque & plausus, magnaue paropside canas.
Prædia dives aras, & sic ex tempore vivis,
Adstant, qui gustûs elementa per omnia querunt.
Nunquam animo pretiis obstantibus, & sibi plaudit
Ipse domi quoties argenti pondera versat.
Attollitque arces, & culmina montibus aequat
Tectorum, & vastas protendit in æquora moles.
Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
Cum Zephyris summa crispantur leniter undæ,
Tuta volat, luditque hilaris per transira juvenus.
Talis vita, cui turgescunt scrinia censu.
Aurea castoreum circumdet spiragalerum,
Aureus & thorax magnos demittat elenchos,
Gemmatis articuli niteant, sit coccina lana,

Nil

Nil mirum, quin te regem dominumq; saluet,
 Deq; via cedat stupefacti inscitia vulgi,
 Quin clamet, quicquid calcaverit hic, rosa fiat!
 Esse genus Divum Tarpeia fulmina juret,
 Et Martis frameam. Sed eò despectior Irus!
 Exceptum risu quàm multa ciconia pinsit!
 Nemo cibo, nemo hospitio, tectoque levabit.
 Noverit auctores sterilis quoscunque cathedra
 Tanquam angues, digitosq; suos; superetque Platonem,
 Vincat Aristotelem: si fœda, & scissa lacerna,
 Sitoga sordidula est, si rupta calcens alter
 Pelle patet, nescitq; unctâ vixisse patellâ,
 Materiem præbet risus, segetemque jocorum.
 Mecenas nec erit, nec erit Proclejus asylo.
 Jam didicit dives tantum laudare Catonem,
 Ut pueri Junonis avem, sed dextera friget.
 Ne quicquam digitis transactos computat annos,
 Quos studiis vigil antè dedit: non gratia Musis,
 Nec par ingenio pretium, jucundius aurum.
 Quod qui corrasit, sit quamvis tressis agaso,
 Rex erit, & fortis, sapiens, & regula Recti,
 Et quodcunque volet. Vah, quid non efficis aurum?
 Extremos te propter abit mercator ad Indos,
 Nec dubitat decimis caput objectare periclis.
 Mars tibi bella gerit, flexo tibi poplite verna est
 Cernuus, ipsa tibi Sapientum pulpita latrant:
 Excubias tibi avarus agit: tu Judicis iram
 Compescis, tetricumq; facis ridere tribunal:

Causa.

Causidicis stimulos addis, cur Joribus alas.
 Nil forte impingam, si te facere omnia dicam.
 Artifices vitæ medici, cum nausea surgit,
 Prudenter pilulas curant obducier auro.
 Quamvis tollendo non sit satis utile morbo
 Hac ex parte tamen, quod visu suave, salutem
 Promovet agroti sic, ut deglutiat orbes
 Affectumque levet ficto medicamine membrum.
 Non hic confingo quicquam, nec blandior auro
 Nemo patrem ficans, nemo dimittit amicos
 Stat lacrimans, tristisque irrorat pectora fletu.
 Attamen amissi longe majore tumultu
 Planguntur nimis, quam funera, nemo dolorem
 Fingit in hoc casu, lacrimæ de pectore manant,
 Non secus ac præsens animæ discrimen agatur.
 Tum demum Cæsar, caligæ cui nomen adhaesit,
 Induperatorem sese agnovisse fatetur,
 Cum pedibus nudis auri calcaret acervos.
 Quanta delicia! quamque invidiosa voluptas!
 Quid juvet insano nimis indulgere labori,
 Dixeris? aude aliquid: vice cotis fungitur aurum,
 Et facit, ut quemvis valeas perferre laborem.
 Tunc sese insinuat nova cum virtute potestas
 Ingenique vigor moto velut igne calescit.
 Aurum dat famæ stimulos alimenta que laudum,
 Ingenisque aliquid secreti Numinis addit.
 Regia materies virtutis & organon aurum est.
 Non etenim effossâ furtim deponere terrâ

Conve-

Convenit, & cecis timidum damnare tenebris.
 Usus habet laudem: fer opem cui fors an amico
 Res angusta domi. Quas participavit egestas,
 Semper habebis opes. Si verò fulva Deorum
 Munera deficiant, quæ possis edere signis
 Munifici documenta animi, miserumque iurare?
 Canet olus Curius, parvo quod legerat horto:
 Paucis ipse focis brevibus rapa assibus asset,
 Quæ nunc in magna fastidit compede fossor
 Qui callet, calide sapiat quid vulva popina:
 Defraudet Genium, dum Samnis dona reportet.
 In mare projiciat Sapiens, per me licet, aurum
 Perpete qui visu pulmonem agitare solebat.
 Quæ bona condiderat delata parentibus heres
 Perdere non dubitavit, ut hoc quasi pondere mentis
 Liber liberius studiis incumbere posset.
 Postera mercari didicit prudentius ætas:
 Nunc habitat securè aurum, nunc queritur, & ne
 Nugas orbis agat, Sapientia venditur auro.
 Nullum numen abest, faveat si Juno Moneta.
 Auro venit honos, auro venalia iura:
 Aurum lex sequitur. Facilem si Judicis urnam
 Qui rectum in curvum, qui nigra in candida vertat
 Poscis, inunge manus, & grato munere palpa.
 Voti compos eris. Tunc non edicta Draconis,
 Spartanusque rigor prima cœn fronte sonabit:
 Sed placidos animis donata pecunia mores
 Suggestet, & cunctos facilis se fundet in actus,

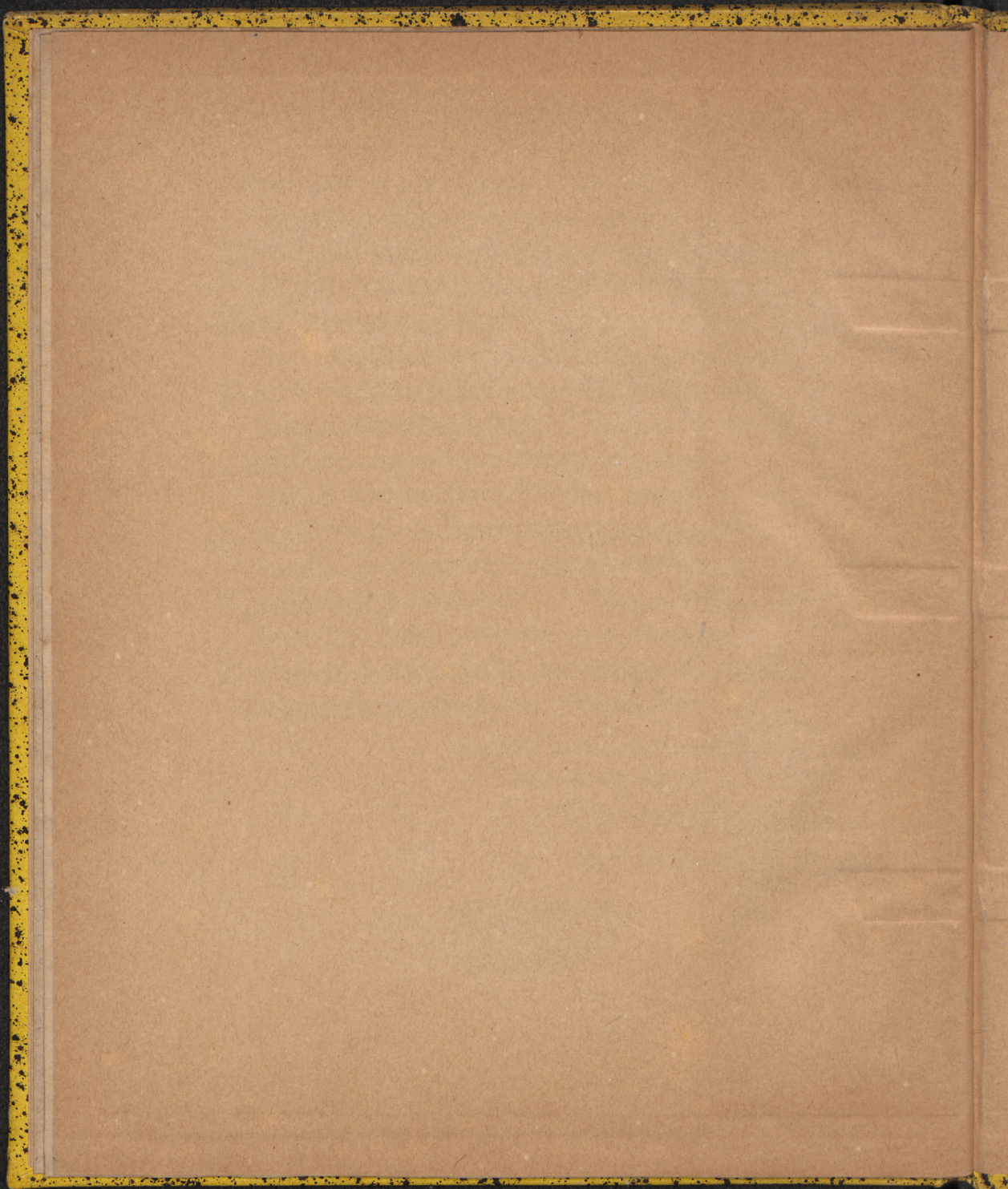
57

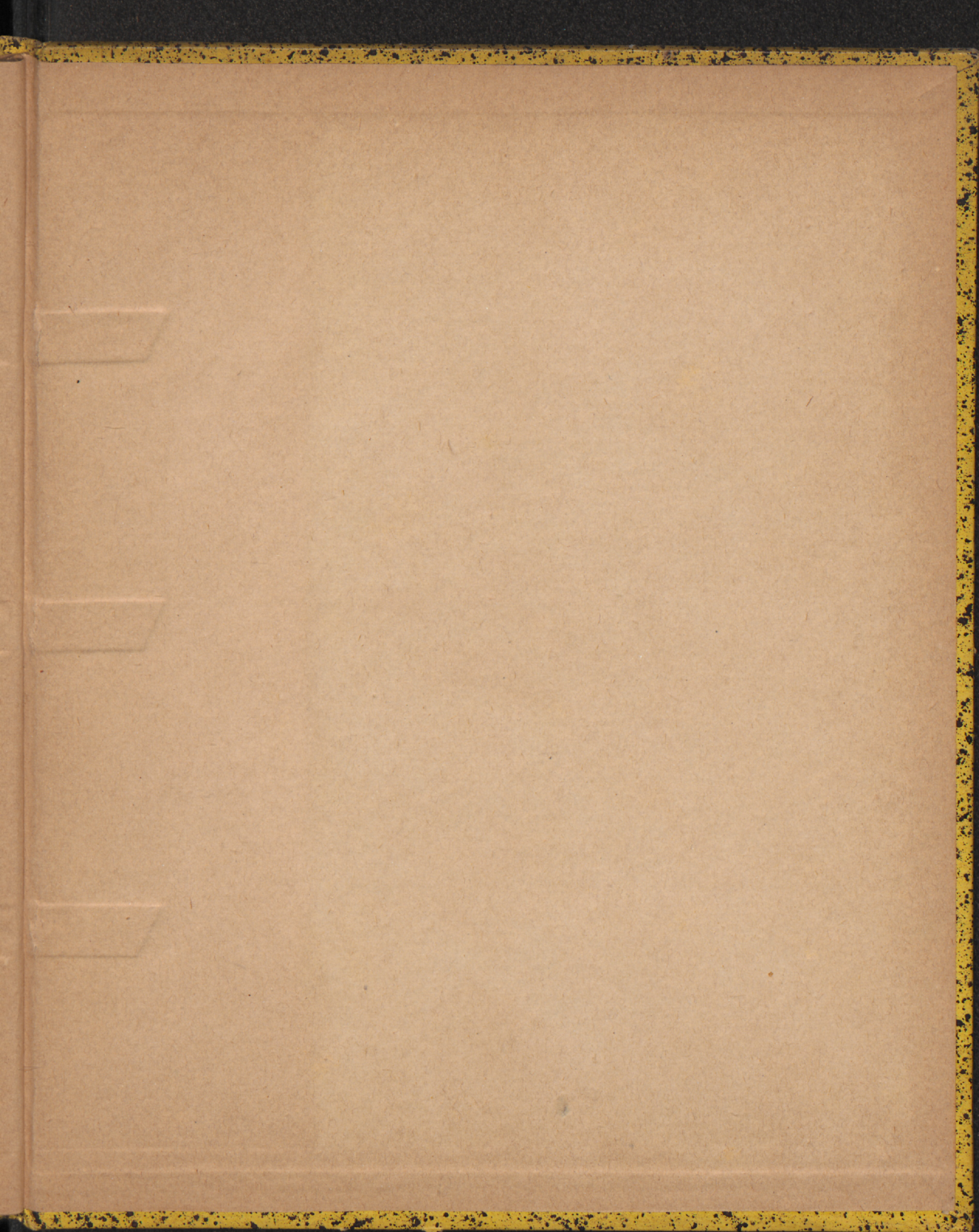
Sit rigidus custos Judex legisque magister,
 Quærenda est ratio, quæ legem eludere possis
 Quæ vafri quamvis & acuti judicis aurem
 Delinisse queas. Hoc certè munera præstant:
 Sic potes ex facili meliorem reddere causam.
 Ad quem sæpe velut scopulum est illisa reorum
 Et projecit opes immensas naufraga puppis.
 Quod si Prætoris, si munus Consulis optas:
 Si vis esse sacri pars non postrema Senatûs
 Aut sit alarem tunicam, segetemque plicarum
 Induere affectas, tibi suffragabitur aurum.
 Pomposos ambis titulos & nomina honorum,
 Monstra aurum, referes. Auro ipsum vendere cælum
 Fulgentesque domos Superûm, sublimia tecta,
 Tetzelides solitus, quod quisvis novit ad unguem.
 Vix sine muneribus recipit sua munia lictor,
 Carnificumque genus. Tanta est vis scilicet auri,
 Tanta in muneribus fiducia, tanta potestas!
 Tolleret è mundo Solem, qui tolleret aurum.
 Arcta mihi res est, sed tanti non sit opaci
 Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum,
 Ut cuiquam Sophia numis Insignia vendam.
 Quos decoraturus sum Phœbi virginelauru,
 Credite, doctrinâ decus & virtute merentur
 Non prece, non pretio: nec caupo vanus honorum
 Esse velim, nec vos emtores esse velitis.
 Invehitur jam quadrijugo Sapientia curru
 Armorumque inter strepitus litnosque tubasque

Tran-

Tranquillum meditamur opus. Jam leta triumphis
 Emicat, ac pleno doctorum Fama theatro
 Prostat ovans, lambitque altum invidiosa cacumen
 Gloria, sudatisque refert sua premia curis.
 Et vobis pretium Sophia decrevit alumnis.
 Ergo Viri & juvenes vestras exporgite frontes:
 Cur noceant placido belli solemnia Phœbo?
 Quæsitum meritis jam pridem sumite fastum,
 Captate Aônias jam debita premia lauros,
 Pegaseos currus lati Sophiæque curules
 Atque triumphalis culmen venerabile sella
 Scandite, nos plausum aggredimur conferre triumpho.
 Felix cui tanta præconia ferre catervæ,
 Et pretium cœleste datur, cui docta dearum
 Agmina, & Aonia despondent vota Sorores.
 Ipsa quidem virtus pretium sibi nulla moretur
 Iudicia, & strepitus vulgi, facilesque susurros,
 Magnificasque trabes, vanæ nihil indiga laudis,
 Divitiis animosa suis, immotaque casu.
 Hanc tamen invitam pro more procatur, & ultro
 Ambit honor, quod non exoptat, habere tenetur.
 Alcæ jacta esto. Porta panduntur honorum,
 Quantumvis patrios circum Bellona penates
 Frendeat, atque fremat, restant solatia Musa.
 Sævaque damnantur dum prælia, docta paramus,
 Nobile pacis opus. Scelus est vincere Canenas.

Quod terra eruitur, solidum mihi riser
 In quantum Lunam formosus Cynthius
 Exuperat pretio numerosos aris acervos.
 Fulgorem aspicias, aurum venerabile don
 Concinna & formosa facit turpissima vi
 Non secus ac cestus, quem cantavere Poeta
 Deficiant tabulae, massa est formosior auri
 Quam quicquid Phidias, aut dextera pin.
 Non sani esse hominis, non sanus juret O
 Et Medici ingeminant crispanti nare cach
 Si quis praesumat sine nervis tendere gre
 Res eadem bellis; animam motumque da
 Nescierit Princeps veram discernere laude
 Quisquis opinatur compleisse per omnia p
 Si quocunque modo, quavis rem fecerit a
 Sordidus, ut patriam tueatur equisque vi
 Quis conscribendis quadrantem impend
 Aurum deficiat, nequicquam bella movet
 Aurum bella gerit, mucronibus imperat
 Pugna argentatis frameis, atque omnia v
 Quid majestatem sine viribus esse putat
 Vis belli socios, aut fortes Martis alumno
 Aurum cuncta dabit. Sit inexpugnabile
 Protinus haec omnes catarractas machina
 Qua gestans aurum penetrare valebit ase
 Tam clausum nihil est, quod non vis occ
 Oppida sic cepit sua callidus emtor Olynt
 Quando Pelleo libertas concidit auro.

A3

